

Nepřezkoumatelné odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně

Činnost odvolacího soudu je zásadně činností přezkumnou a jestliže je odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumatelné, brání tento nedostatek odvolacímu soudu zhodnotit jeho správnost. Pokud pak odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdí či změní, zatíží řízení vadou, která může mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 2478/2009, ze dne 20.11.2009)

Nejvyšší soud České republiky v právní věci žalobkyně D. S., zastoupené advokátem, proti žalovaným 1) L. B., zastoupeného advokátem, a 2) Č. s. s., a.s., o určení vlastnictví a nahrazení projevu vůle, vedené u Okresního soudu Brno-venkov pod sp. zn. 7 C 900/2003, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 23. dubna 2008, č.j. 16 Co 414/2006-226, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 23. dubna 2008, č.j. 16 Co 414/2006-226, jakož i rozsudek Okresního soudu Brno-venkov ze dne 27. února 2006, č.j. 7 C 900/2003-191, ve znění opravného usnesení téhož okresního soudu ze dne 4. května 2006, č.j. 7 C 900/2003-197, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu Brno-venkov k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud Brno-venkov (dále již „okresní soud“) rozsudkem ze dne 27. února 2006, č.j. 7 C 900/2003-191, ve znění opravného usnesení ze dne 4. května 2006, č.j. 7 C 900/2003-197, určil, že žalobkyně je vlastnící v rozhodnutí specifikovaných nemovitostí (výrok I.), dále uložil 3. žalované povinnost, aby uzavřela do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku s žalobkyní smlouvu o zrušení zástavního práva o obsahu specifikovaném ve výroku II. rozsudku, žalobu vůči 2. žalovanému J. A., zamítl (výrok III.), a navazujícími výroky IV. až VI. rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky. Po provedeném řízení, kdy okresní soud z hlediska skutkové stránky v odůvodnění písemného vyhotovení svého rozsudku pouze vyložil učiněná skutková zjištění z listinných důkazů, zatímco v případě v řízení vyslechnutých svědků a účastníků řízení učinil pouze opis toho, co ten který svědek (účastník) vypověděl, dospěl k právně kvalifikačnímu závěru, že „kupní smlouva mezi žalobkyní a žalovaným 1) je soudem právně posouzena jako absolutně neplatný právní úkon podle § 39 občanského zákoníku, když soud dospěl k závěru, že žalobkyně nemohla projevit vůli sporné nemovitosti převést do vlastnictví žalovaného 1) na základě kupní smlouvy, a byla účastnicí řízení vkladového u katastrálního úřadu, nemůže prokázat vážnost vůle žalobkyně převést do vlastnictví žalovaného 1) dům, ve kterém žalobkyně bydlí se svým postiženým synem, přičemž nemají jinou možnost bydlení. Soud přihlédl zejména k výpovědi svědkyň – dcer žalobkyně a dospěl k závěru, že žalobkyně skutečně nebyla schopna pochopit dosah svého jednání jak při podpisu kupní smlouvy v notářské kanceláři, tak při úkonech během vkladového řízení.“

Krajský soud v Brně (dále též „odvolací soud“), aniž by doplnil dokazování, v záhlaví citovaným rozsudkem (ze strany žalovaných 1. a 3.) odvoláním napadený rozsudek okresního soudu vyjma odvoláním nedotčeného výroku ad III., jímž byla žaloba vůči 3. žalovanému J. A. zamítnuta (v důsledku toho je původně 3. žalovaná Č. s. s., a.s. nyní označována jako 2. žalovaná) v meritu věci změnil tak, že obě shora uvedené žaloby zamítl a v důsledku toho též uložil žalobkyni povinnost

nahradit žalovaným specifikované náklady řízení před soudy obou stupňů. Podle odvolacího soudu sice okresní soud ve věci provedl řádné dokazování, nicméně z obsahu odůvodnění jeho rozsudku vyplývá, že provedené důkazy nehodnotil jednotlivě a v jejich vzájemné souvislosti, když své rozhodnutí v podstatě opřel pouze o svědecké výpovědi dcer žalobkyně, aniž by jakkoliv zohlednil předmětné listinné důkazy i svědeckou výpověď M. K., učiněnou v trestním řízení. Zejména se okresní soud nevypořádal se skutečností existence vlastnoručních podpisů žalobkyně na kupní smlouvě i na opravě textu kupní smlouvy, dále s existencí vlastnoručního podpisu žalobkyně na návrhu na vklad vlastnického práva, včetně osobního jednání žalobkyně na katastrálním úřadě a rovněž nikterak nezohlednil fakt, že žalobkyně obdržela kupní smlouvu s doložkou katastrálního úřadu o povolení vkladu vlastnického práva. V tomto směru odvolací soud uzavřel, že odůvodnění rozsudku okresního soudu není v souladu s ustanovením § 157 odst. 2 o.s.ř., je nepřesvědčivé a zčásti i nepřezkoumatelné. Je v něm sice uvedeno, jaká skutková zjištění a z jakých důkazů vzal soud za prokázána a jak věc posoudil po právní stránce, v odůvodnění však chybí hodnocení shora uvedených důkazů, odůvodnění rozhodnutí postrádá vysvětlení soudu, jak s výše uvedenými skutečnostmi plynoucími z uvedených důkazů naložil, proč je nezohlednil a na základě čeho výlučně upřednostnil výpovědi svědkyň, které se žádného jednání mezi procesními stranami ohledně převodu předmětných nemovitostí neúčastnily a celou záležitost znaly jen zprostředkovaně od samotné žalobkyně. Z těchto důvodů „se odvolací soud neztotožňuje se závěrem o skutkovém stavu ani s právním posouzením sporu ze strany I. instance“. Odvolací soud přisvědčil odvolacím námitkám odvolatelů zejména v tom směru, že „tvrzení resp. výpověď žalobkyně o tom, že se o převodu nemovitostí do vlastnictví 1) žalovaného, tedy o existenci kupní smlouvy jako takové dozvěděla až v roce 2002, vyvrací především ta skutečnost, že žalobkyně podle doručky obdržela od katastrálního úřadu stejnopis kupní smlouvy ze dne 16.2. 2000 uzavřené mezi ní a 1) žalovaným, dne 22.3. 2000...Nevěrohodnost tvrzení žalobkyně o tom, že vůbec nehodlala nemovitosti převést do vlastnictví 1) žalovaného, že takovýto projev vůle nikdy učinit nehodlala a neučinila, je rovněž vyvrácen samotnou kupní smlouvou ze dne 16.2. 2000, která je vlastnoručně žalobkyní podepsána, včetně jejího podpisu při opravě textu. Rovněž vlastnoruční podpis žalobkyně na návrhu na vklad vlastnického práva i její osobní účast, kdy se dostavila na základě předvolání ke katastrálnímu úřadu v souvislosti s vkladovým řízením, jsou natolik zásadními a závažnými skutečnostmi a okolnostmi, které nebylo možno přehlédnout, a které jednotlivě i v jejich vzájemné souvislosti dle názoru odvolacího soudu vyvracejí tvrzení žalobkyně o tom, že nevěděla, resp. neměla nikdy vážný úmysl nemovitosti na 1) žalovaného úplatně převést. Jedná se o takové skutečnosti, které navíc i s přihlédnutím k výpovědi svědka K. v trestním řízení, který potvrdil, že se žalobkyní rovněž jednal o převodu předmětných nemovitostí do vlastnictví žalovaného...prokazují, že kupní smlouva...je absolutně platným dvoustranným právním úkonem.“ Z těchto důvodů proto odvolací soud přikročil ke změně odvoláním napadeného rozsudku okresního soudu.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala prostřednictvím svého advokáta včasné dovolání žalobkyně, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. a uplatňuje v něm dovolací důvody předvídané v ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) (tj. že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci) a b) (tj. že rozhodnutí spočívá na nesprávním právním posouzení věci). Žalobkyně vytýká odvolacímu soudu, že svůj rozsudek sice odůvodňuje s odkazem na citované důkazy, avšak jsou to pouze důkazy, které podporují takový skutkový stav, který odvolací soud vnímá. Citované důkazy však tvoří pouze tu menší část z celkového počtu důkazů, které byly provedeny v řízení před soudem prvního stupně, když větší část důkazů zůstala odvolacím soudem nevyhodnocena. Pokud v odůvodnění rozsudku zcela chybí hodnocení důkazů, které jsou v ostrém protikladu se skutkovým závěrem, ke kterému odvolací soud dospěl, tak namítané vady žalobkyně vnímá jako porušení kogentního ustanovení § 132 o.s.ř. V další části dovolání žalobkyně uvedenou dovolací argumentaci v podrobnostech – prostřednictvím jednotlivých důkazních prostředků – rozvádí (konfrontuje se závěry odvolacího soudu) a v závěru svého dovolání sumarizuje, že zásadní vadou řízení bylo nedodržení povinností vyplývajících z

ustanovení § 132 o.s.ř., kteréžto vady se projevily i v rozsudku, jehož odůvodnění tak neodpovídá požadavkům ve smyslu ustanovení § 157 odst. 2 o.s.ř. Žalobkyně z vyložených důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil.

1. žalovaný ve svém vyjádření k dovolání žalobkyně uvedl, že podle něj dovolací důvod ve smyslu § 241a odst. 2 o.s.ř. není dán, neboť žalobkyně neuvádí žádnou konkrétní vadu, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí, a jen v podstatě spekuluje způsobem, který 1. žalovaný ve svém vyjádření blíže osvětluje. Dále zdůrazňuje, že odvolací soud provedené důkazy řádně hodnotil, přičemž spekulace žalobkyně o případných dlužích, společném podnikání, půjčce apod. nemohou naplnit důvod dovolání „podle § 241/2a o.s.ř.“ Nebyl ovšem naplněn ani druhý uplatněný dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., když žalobkyně v dovolání ani nevytýká, že by odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na skutkový stav nedopadá a že by věc měla být posouzena podle jiné právní normy. Konečně žalobkyně v dovolání neuvádí, v čem odvolací soud správně určenou právní normu nesprávně vyložil, resp. v čem (jak) ji nesprávně aplikoval. 1. žalovaný proto navrhl, aby dovolání žalobkyně bylo zamítnuto.

2. žalovaná rovněž odmítla právní argumentaci žalobkyně, přičemž odůvodnění podaného dovolání považuje za zcela účelové a právně irelevantní. Žalobkyně netvrdí žádné nové skutečnosti ani neoznačuje nové důkazy na prokázání svého tvrzení. V podrobnostech 2. žalovaná odkázala na své předchozí vyjádření a závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu „zcela potvrdil.“

Při posuzování tohoto dovolání vycházel dovolací soud z ustanovení části první Čl. II, bodu 12 zákona č. [7/2009](#) Sb., jímž byl změněn občanský soudní řád (zákon č. [99/1963](#) Sb.), podle něhož dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. června 2009; užití nového ustanovení § 243c odst. 2 tím není dotčeno.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o rozsudek proti kterému je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu jen z důvodů uplatněných v dovolání. Jestliže je dovolání přípustné, jako je tomu v posuzované věci, přihlédne k případným vadám uvedeným v ust. § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a), b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o.s.ř.). Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněným dovolacím důvodem (§ 242 odst. 3 o.s.ř.). Přitom vychází z toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 41 odst. 2 o.s.ř.).

Podle § 157 odst. 2 o. s. ř. není-li dále uvedeno jinak, soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé.

Z citovaného ustanovení vyplývá mimo jiné povinnost soudu (což se přiměřeně vztahuje i na

odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, obzvlášť v situaci, kdy odvolací soud v odvolacím řízení prováděl dokazování a z důkazních prostředků činil skutková zjištění, jež shledal zásadně významná pro právní posouzení věci) v odůvodnění rozsudku uvést stručný a jasný výklad o tom, které skutečnosti, významné pro rozhodnutí věci, má za prokázané a které nikoliv. U každé jednotlivé prokázané i neprokázané skutečnosti musí (stručně a jasně) uvést, jak k tomuto závěru došel, tedy z jakých důkazů podle jeho názoru závěr vyplývá, jak tyto důkazy ve smyslu § 132 až 135 o. s. ř. hodnotil, a to zejména tehdy, šlo-li o důkazy protichůdné. Tento výklad musí soud přizpůsobit konkrétním okolnostem každé věci (rozsahu dokazování, složitosti dokazování skutkového stavu věci, množství návrhů účastníků na provedení důkazů apod.). Rozhodnutí, které nerespektuje zásady uvedené v citovaném ustanovení, je nepřezkoumatelné (pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů). Dovolací soud ve svém rozsudku ze dne 17. 1. 2001, sp. zn. 22 Cdo 2433/99, publikovaném v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR/C. H. Beck, pod označením C 45, zaujal právní názor, že o nepřezkoumatelný rozsudek jde i tehdy, jestliže odůvodnění rozsudku postrádá skutková zjištění učiněná s odkazem na příslušné důkazy a jestliže ze závěrů soudu ohledně různých sporných položek není patrné, z jakých důkazů soud vycházel a jakými úvahami se řídil při jejich hodnocení. K obdobnému závěru dospěl i Ústavní soud ve svém rozhodnutí publikovaném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 15, III. dílu, č. 122. V těchto případech pak nejsou splněny předpoklady pro opakování dokazování nebo jeho doplňování odvolacím soudem a nezbývá, než takové rozhodnutí podle § 221 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. zrušit. Je tomu tak proto, že činnost odvolacího soudu je zásadně činností přezkoumnou a jestliže je odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumatelné, brání tento nedostatek odvolacímu soudu zhodnotit jeho správnost (srovnej rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 1993, sp. zn. 2 Cdo 2/93, publikovaný v Bulletinu Vrchního soudu, ročník 1993, pod číslem 19). Pokud tak odvolací soud neučiní (a rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdí či změní), zatíží řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

V posuzovaném případě odvolací soud sice na straně jedné správně konstatuje, že jemu předložené prvoinstanční rozhodnutí je zčásti (a jak se podává v relevantních skutkových bodech) nepřezkoumatelné [okresní soud vyjma přijatých dílčích skutkových zjištění z provedených listinných důkazů v zásadě rezignoval na zjištění skutečností z provedených výslechů svědků, příp. účastníků řízení, příp. na vyložení, proč žádná skutková zjištění z těch kterých důkazních prostředků neučinil, a namísto toho inkriminovanou část písemného vyhotovení odůvodnění svého rozsudku v rozporu s ustanovením § 157 odst. 2 věta první za středníkem o.s.ř. pojal jako opis spisu (arg.: „svědkyně J. K. slyšena...vypověděla“, „svědkyně D. D. ...vypověděla“, „žalovaný 2...jako účastník...vypověděl“ atd.)], neboť v něm absentuje hodnocení v nalézacím řízení provedených důkazů, na straně druhé za této procesní situace - evidentně tendující k vydání kasačního usnesení - sám učinil skutková zjištění z důkazních prostředků jím ovšem v odvolacím řízení neprovedených ((srov. § 213 odst. 2 o.s.ř.), a to navíc „i s přihlédnutím k výpovědi svědka K. v trestním řízení“ a tedy se zásadním opomenutím, že činí-li soud zjištění ze svědecké výpovědi obsažené v jiném soudním spisu, nejde v takovém případě o důkaz výslechem svědka ve smyslu § 126 o.s.ř., ale o důkaz spisem jako jiným důkazním prostředkem (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. října 2001, sp. zn. 20 Cdo 1502/2000, in www.nsoud.cz).

Lze tedy uzavřít, že odvolací soud pochybil, pokud v situaci, kdy v relevantní části rozsudek okresního soudu byl z důvodu skutkového deficitu nepřezkoumatelný, namísto vydání kasačního usnesení přistoupil ke změně odvoláním napadeného rozsudku, a to v procesní situaci, kdy žádný z důkazů, z nichž čerpal skutková zjištění zásadně významná pro následně přijatý právně kvalifikační závěr, způsobem předvídaným v občanském soudním řádu nezopakoval (§ 213 odst. 2 o.s.ř.). Dovolací důvod ve smyslu § 241a odst. 1 písm. a) o.s.ř. byl tedy v dané věci naplněn.

Pro výše uvedenou vadu nemůže rozsudek odvolacího soudu obstát a pro nepřezkoumatelnost

nemůže obstát ani rozsudek soudu prvního stupně; bylo již bezpředmětné, aby se dovolací soud zabýval druhým uplatněným dovolacím důvodem žalobkyně, tj. že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 2 písm. b/ o.s.ř.).

Nejvyšší soud České republiky proto rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 věty za středníkem o.s.ř. zrušil; jelikož důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud rovněž rozsudek okresního soudu a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)